

100 LAT TEMU W SZCZYPIORNI

Autorzy: Bartosz Mewald, Mateusz Bielak, Zbigniew Kędziński

Szkoła Podstawowa Nr 14 w Kaliszu, klasa V A

Początki Szczypiorna

W 1815 r. we wsi Szczypiorno utworzono punkt graniczny pomiędzy Wielkim Księstwem Poznańskim w granicach Prus i Królestwem Polskim „Kongresowym” na terenie ówczesnej Rosji. Zbudowano tam koszary dla garnizonu oraz budynek urzędu celnego.

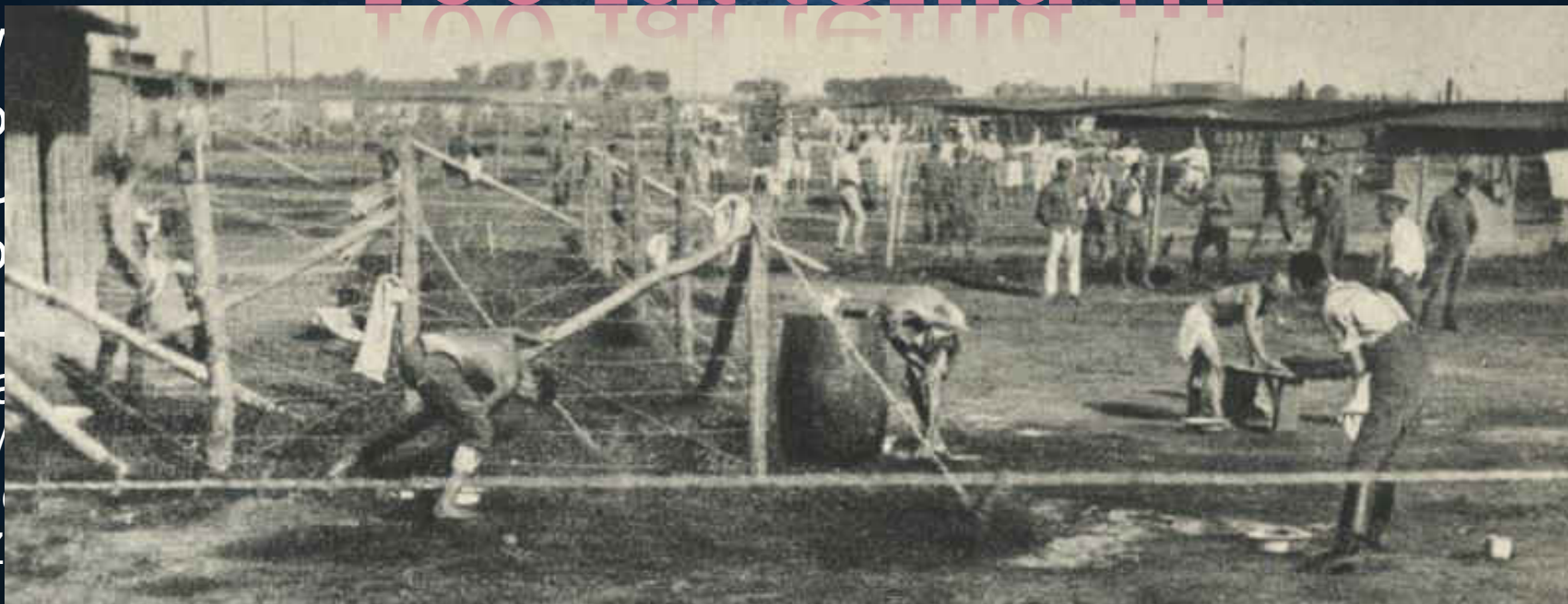
Według sprawozdania z 1836 r. przez komorę celną wwieziono z Królestwa 31 660 świń, 19 288 owiec, 158 koni, 1690 szefli rzepaku, 2949 szefli palonego wapna, 11 498 szefli wełny, a poza tym groch, kawior, wino, terpentynę, wosk, przyprawy, śledzie, kawę, herbatę, ryż itp. Spis ludności z 1846 r. pokazuje, iż komora celną liczyła wówczas 4 domy i 55 osób.

100 lat temu ...

v
p
U
p
L
ja
M
p
Z

i,
v,
ę
y
a
at
e.

Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-H-225-8

„SZCZYPIORNIAK”

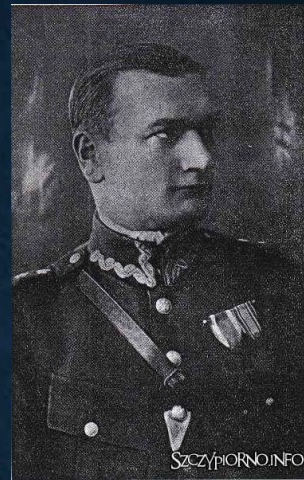
Legioniści oraz jeńcy wojenni poza sprzątaniami obozu, nie mieli żadnego innego zajęcia. Dokuczala im beczynność. Mogli rzeźbić w drewnie i wymieniać figurki z miejscową ludnością na żywność. Stąd narodził się pomysł zajęć sportowych, które zaowocowały narodzinami nowej dyscypliny sportowej, którą obecnie jest piłka ręczna.

Ówczesna piłka tylko z nazwy przypominała ten przedmiot. Wykonaną przez legionistów została we własnym zakresie ze szmat. Miała owalny kształt, który można by przyrównać do dzisiejszej piłki do rugby. Była dość duża, mniej więcej jak piłka futbolowa. Piłka wykonana ze szmat, czyli popularna „szmacianka” nie odbijała się, jedynym elementem więc był bieg i wymiana między zawodnikami piłki. Świadczą o tym spostrzeżenia naocznych świadków w tym okresie dzieci w wieku 9—12 lat, z ciekawością patrzących jak legioniści rzucają się szmatą”. Grali boso, po jedenastu w każdej drużynie. Piłką rzucali. „Szcypiorniak” tak ich zajął, że w obozie, na błotnistym placu między barakami, zaczęto rozgrywać międzynarodowe turnieje. Mimo głodu i urągających człowiekowi warunków.

CO BYŁO DALEJ

W 1918 r. odzyskaliśmy niepodległość, a w Szczypiornie kwaterował wtedy 29 Pułk Strzelców Kaniowskich. W 1927 r. (6-7 sierpnia) odbył się zjazd legionistów i przy okazji odsłonięto pomnik Legionów (zniszczony później przez hitlerowców).

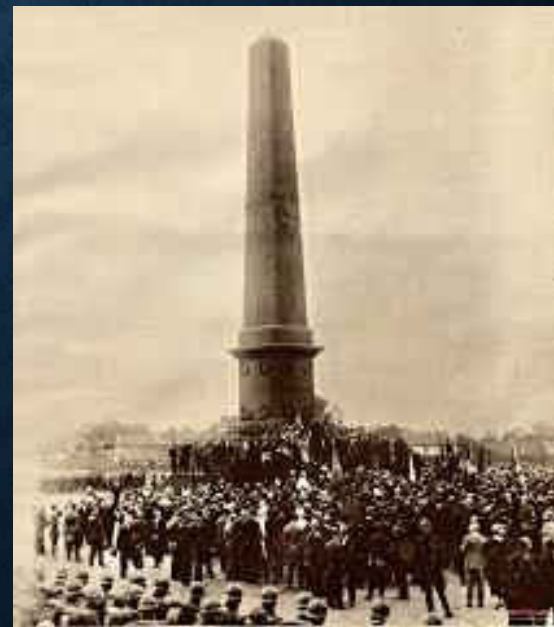

„... rodacy w hołdzie bojownikom o wolność, pierwszym Odrodzonej Polski Żołnierzom i Organizacji Wojskowej, pomnik ów dawny z Kalisza do Szczypiorna przenieśli, do miejsca gdzie walczył już tylko duch umęczony wysiłkiem nadziei i wiary, swą dumą polską a ziemi ojczystej umiłowaniem”.

(z aktu erekcyjnego pomnika w Szczypiornie)

W 1955 r. powstał tu Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej.

Rok 2013 zaowocował otwarciem prywatnego Muzeum Historii Szczypiorna.

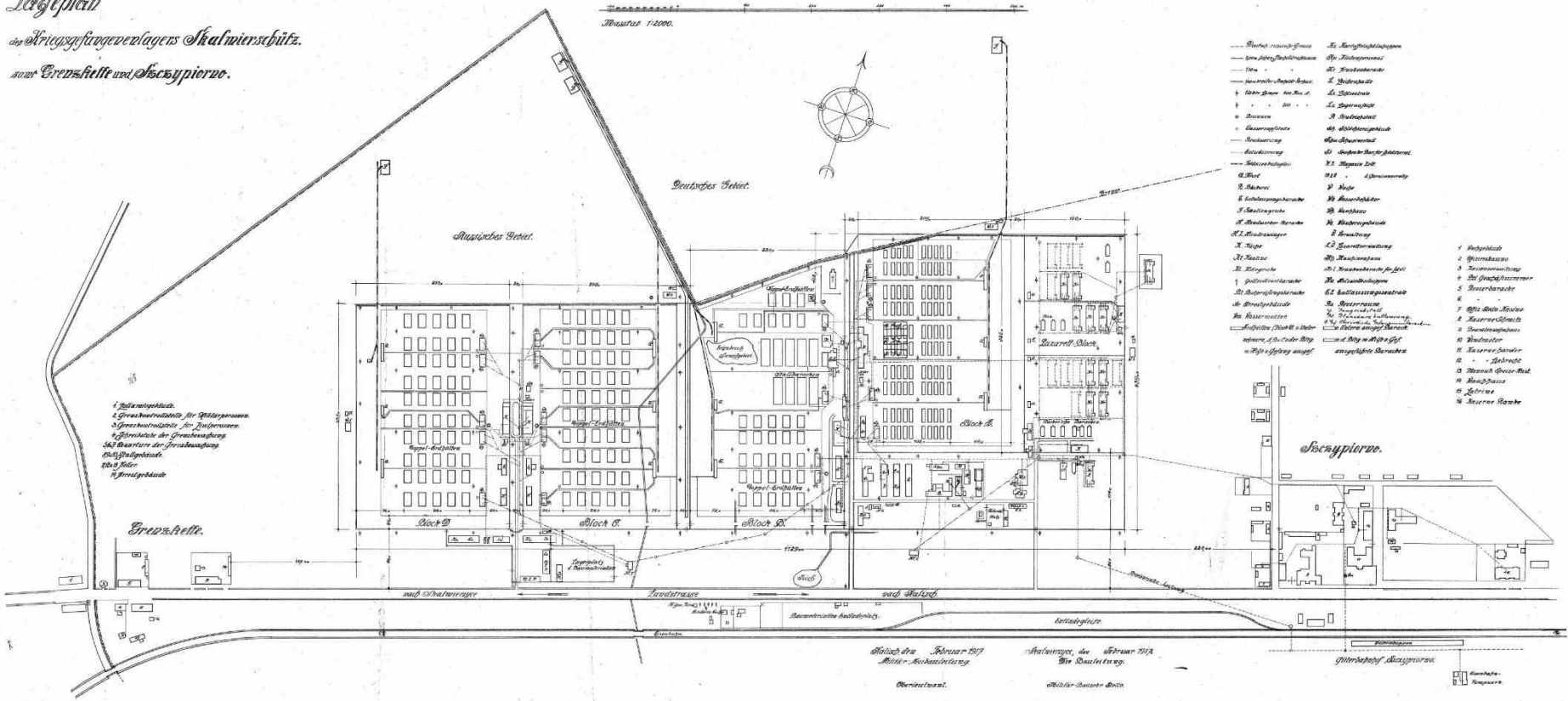

Władysław Broniewski w swych pamiętnikach pisał — „pobył w obozie jenieckim w Szczypiornie zawsze kojarzyć mi się będzie z zupą z brukwi, suchym chlebem, czarną kawą i zabawą Szmacianką...”

Legioniści popularyzowali w Kaliszu idee niepodległościowe. Zaczęły rozwijać się związki młodzieżowe (harcerstwo). Legioniści stali się wyrazicielami ducha oporu przeciw okupantom, dlatego też kaliszanie chętnie im pomagali i wspierali jak mogli w trudnej sytuacji bycia internowanym.

Lageplan

des Kriegsfangenenlagers Skalmienschutz.
an der Erezskelle und Szczypiorno.

Legenda: <http://szczypiorno.info/informacje/historia/oboz/mapa-obozu/>

Kalisz żył wydarzeniami rozgrywającymi się w obozie, ucieczkami legionistów, zorganizowanymi protestami na różne zarządzenia niemieckie, np. noszenie numerów obozowych jak więźniowie wojenni.

Warto przeczytać i zobaczyć:

- <http://www.cossw.pl/szczypiorno/> – „**W Szczypiornie** rodziła się **Niepodległość**” – Legiony, obóz, J. Piłsudski, szczypiorniak
- <https://www.youtube.com/watch?v=ZyUmPXyWOyU> – zobacz „Izba pamięci szczypiorniaka”
- https://www.youtube.com/watch?v=arD_FdIC8ig – Internowanie legionistów w Szczypiornie – wywiad z Władysławem Kościelniakiem
- <https://www.youtube.com/watch?v=1GbkvY4mz3U> – Izba Pamięci Szczypiorniaka w Teleexpressie
- <https://www.youtube.com/watch?v=7UZrM5eZRX0> – Czy kaliszanie pamiętają o Szczypiornie?

Źródła:

- „Dzieje Kalisza”, red. Władysław Rusiński
- <http://szczypiornocup.pl/historia-szczypiorniaka/>
- Zbiory Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu
- <http://szczypiorno.info/informacje/historia/oboz/oboz-w-szczypiornie/>
- „Sprawa polska w latach I wojny światowej i obóz internowanych legionistów w Szczypiornie”, A. Roth, J. A. Splitt
- <http://www.kalisz.info/zdjecia-szczypiorno.html>
- <http://szczypiorno.info/informacje/historia/komora-celna/>
- <http://szczypiorno.info/informacje/historia/oboz/zza-obozowymi-drutami-w-szczypiornie-i-lomzy/>
- <http://www.ozpr.opole.pl/index.php/inne-historia/1086-szczypiorno-dzielnica-kalisza.html>
- <http://wykaz.muzeumpilsudski.pl/wykaz-legionistow/historia-legionow/galerie/32601>
- <http://szczypiorno.info/informacje/historia/94-2/>
- <http://szczypiorno.info/informacje/historia/oboz/56-2/>
- <http://www.noweskalmierzyce.pl/pl/strona/granica>
- <http://www.potemski.com/Rokwisz/szczypiorno.htm>
- <http://www.kalisz.info/oboz-w-szczypiornie.html>
- http://kalisz.fotopolska.eu/Pomnik_Legionow_Kalisz?f=702028-foto
- Informacje zabrane z : Wikipedia i Polskie Radio.pl

Obóz jeńców

Szczypiorno.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

29/IX 1917 r. 6/VIII 1925 r.